

ارائه راهبردهای مبارزه با جرائم سازمان یافته قاچاق کالا

سید حسن بتولی^۱، اسماعیل احمدی مقدم^۲، میثم درزی نژاد^۳، غلامحسین بیابانی^۴

چکیده

هدف: با توجه به حجم بالای قاچاق کالا از اقتصاد ملی کشور، تدوین راهبردهای مبارزه با جرایم سازمان یافته قاچاق کالا، مبتنی بر عوامل بازدارنده و پیشبرنده مبارزه دارای اهمیت بالایی است. **روش:** نوع تحقیق از منظر هدف، کاربردی و توسعه‌ای و دارای ماهیت توصیفی - تحلیلی است. رویکرد روش‌شناسی تحقیق، آمیخته اکتشافی بوده و جامعه خبرگی این تحقیق شامل: کارشناسان دولت، مجلس، قوه قضائیه، نیروی انتظامی و اساتید مرتبط با حوزه مبارزه با جرائم سازمان یافته اقتصادی قاچاق کالا و نمونه خبرگی شامل ۳۲ نفر از خبرگان دارای تحصیلات دکتری در حوزه‌های مرتبط با موضوع دارای حداقل ۲۰ سال تجربه و مسئولیت در حوزه اجرایی و به صورت هدفمند تا سطح اشباع نظری می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از تحلیل مضامین برای دسته‌بندی و طبقه‌بندی عناصر تحقیق، و از تحلیل‌های آماری چون: ضریب لاوشه برای بررسی روایی سازه تحقیق، آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی تحقیق و میانگین رتبه‌ای با استفاده از نرم‌افزار SPSS استفاده شد. **یافته‌ها:** نتایج تحقیق شامل: راهبردهای مبارزه با جرائم سازمان یافته قاچاق کالا مبتنی بر عوامل بازدارنده و عوامل پیشبرنده موثر در مبارزه با جرائم سازمان یافته قاچاق در محورهای قوانین و مقررات، معماری (ساختار، فرایند و سامانه)، سرمایه انسانی، فرهنگ مبارزه، فشارها و مداخلات بین‌المللی، سیاست‌ها، مرز، زمینه‌های قاچاق ارائه گردید.

واژگان کلیدی: راهبرد، جرائم سازمان یافته، قاچاق کالا.

۱. دانشجوی دکتری دانشگاه عالی دفاع ملی. (نویسنده مسئول). rasoolih99@gmail.com

۲. استاد دانشگاه جامع علوم انتظامی

۳. استاد دانشگاه

۴. دانشیار دانشگاه جامع علوم انتظامی biabanigh@yahoo.com

Providing Strategies to Counter the Organized Crimes of Goods Smuggling

Seyed Hasan Batouli¹, Esmail Ahmadi Moghaddam²,

Meysam Darzi Nezhad³, Gholam Husein Biabani⁴

Abstract

Objective: In regards to the high volume of goods smuggling from the State's national economy, codifying strategies to counter organized crimes of goods smuggling based on deterring and advancing factors to combat these crimes is of utmost importance.

Method: This research is of applied and developmental type in terms of objective and has descriptive-analytical nature. The methodological approach of this research is of mixed discovery and its expert population consists of: experts from government, parliament, judiciary, Law Enforcement, and instructors related to the fields of economic organized crimes of goods smuggling and the expert samples include 32 experts holding PH.D degrees in the fields pertinent to the subject matter with at least 20 years of experience and responsibility in executive jobs and is in a purposeful manner till the saturation level.

To analyze the collected data, contents analysis was used in order to classify and categorize the research elements and statistical analyses such as: Lavshe coefficient to investigate the validity of the research structure was also used and chronbach Alpha was used to review the reliability of the research, as well. For average ranks, we used the SPSS software.

Findings: The results of the research include: strategies to counter the organized crimes of goods smuggling based on deterring and advancing factors effective in combating the organized crimes of smuggling in the axes of laws and regulations, architecture (structure, process and system), human capital, combating culture, pressures, international interventions, policies, border and smuggling setting.

Key words: strategy, organized crimes, goods smuggling

1. Writer-in-charge, PH>D Candidate, National Defense University (corresponding author) rasoolih99@gmail.com

2. Professor, Amin Police University

3. University Professor

4. Associate Professor, Amin Police University biabanigh@yahoo.com

مقدمه و بیان مسئله

در عصری که جرایم سازمان‌یافته رفته‌رفته ابعاد فراملیتی به خود می‌گیرد و یک گام جلوتر از قانون و فناوری‌های جدید حرکت می‌کند، کاستی‌های نظام حقوقی سنتی به تدریج نمایان می‌شود و تهدید آن برای شهروندان، مشاغل، موسسات دولتی و اقتصاد آشکارا خود را به رخ می‌کشد (باباخانی و رستمی، ۱۴۰۱: ۹۸). قاچاق کالا یکی از نگرانی‌های روبه رشد در سطح بین‌المللی و ملی است. قاچاق صورت‌های گوناگونی دارد که وابسته به کالاها و روش‌های بکارگیری شده و معیارهای قانونی هدف‌گذاری شده توسط کشورها می‌باشد، یک ویژگی مشترک بین همه انواع این روش‌ها، دخیل بودن سازمان‌های مجرم در آنهاست. این سازمان‌ها اغلب، کارکشته، انعطاف‌پذیر، قادر به تطبیق سریع با تغییرات بازار و ماهر در ربودن فرصت‌ها می‌باشند. آنها مدام مشغول فساد و پولشویی هستند برای اینکه بتوانند درآمدهای حاصل از قاچاق خود را ناشی از فعالیت‌های اقتصادی سالم و مشروع جلوه دهند. بدلیل اینکه قاچاق همیشه از مرزهای مشترک با کشورهای همجوار وارد یک کشور می‌شود، یکی از مواردی که بسیار اهمیت دارد ارتباطات خوب کشورهای همسایه باهم و داشتن تعامل‌های کارآمد و هوشمندانه است که می‌تواند در کاهش قاچاق موثر باشد (بیابانی و منفرد، ۱۳۹۶). جرایم سازمان‌یافته، شبکه‌ای بسیار پیچیده و برای کشورها زیانبار است. به این علت و خطراتی که چنین جرایمی خصوصاً در صورت گذر از مرزها برای جامعه جهانی دارند، سازمان‌های بین‌المللی به چاره‌جویی پرداخته و راه‌های مختلفی را برای پیشگیری از ارتکاب این جرایم و مبارزه با مجرمین در راستای تضمین امنیت ملی مورد توجه قرار داده‌اند و دولت‌ها در این راستا با صدور بیانیه‌ها و قطعنامه‌های ارشادی و اخلاقی و انعقاد قراردادهای بین‌المللی، منطقه‌ای و دو جانبه و چند جانبه به مبارزه همه جانبه با این جرایم پرداخته‌اند. از طرف دیگر دولت‌ها در راستای هماهنگ‌سازی قوانین خود با قطعنامه‌ها و قراردادهایی که خود ملزم به آنها شده‌اند، به ایجاد تغییر و تحول در قوانین خود پرداخته و در نتیجه قوانین داخلی خود را همگام با حرکت‌های بین‌المللی جهت مبارزه با این جرایم متحول و اصلاح نموده و در صورت عدم وجود قانونی برای مبارزه با این جرایم به تدوین قوانین جدید پرداخته‌اند. بدین ترتیب ملاحظه می‌شود که سیر مبارزه با جرم سازمان‌یافته و پاسخ به این جرایم برخلاف جرایم دیگر، از حقوق بین‌المللی به حقوق داخلی بوده و حقوق داخلی کشورها در این زمینه، تحت الشعاع تحولات حقوق بین‌الملل قرار گرفته است (درزی نژاد رمی، ۱۳۹۸). که لازم است به صورت علمی و نظام‌مند به بحث قاچاق سازمان‌یافته با اهداف به شرح زیر پرداخته شود.

۱. شناخت، تجزیه و تحلیل بهتر محیط مبارزه جرائم سازمان‌یافته اقتصادی با تاکید بر قاچاق کالا؛

۲. کمک به ایجاد فرایندی علمی جهت شناخت عوامل کلیدی موثر بر آن؛

۳. کمک به ایجاد آگاهی و دید مشترک و منسجم ساختن تلاش‌ها در حوزه مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی با تاکید بر قاچاق کالا؛

۴. کمک به تبیین سیاست‌گذاری‌های کلان در خصوص پیشگیری و مقابله از جرائم سازمان‌یافته اقتصادی با تاکید بر قاچاق کالا؛

۵. ایجاد زمینه رفع بستر شکل‌گیری جرائم سازمان‌یافته اقتصادی با تاکید بر قاچاق کالا؛

۶. کمک به سالم‌سازی اقتصاد و تولید کشور و مقاومتی نمودن اقتصاد؛

۷. توسعه و ارتقاء دانش بومی حوزه مطالعاتی جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق کالا.

تعاریف و مبانی نظری

پیرس و رابینسون راهبرد به معنای برنامه‌های مقیاس بزرگ و آینده‌نگر برای تعامل با محیط رقابتی به منظور بهینه کردن دستیابی به هدف‌های سازمان تعریف کرده‌اند. (پیرس و رابینسون، ۱۳۷۷: ۱۹)

از دیدگاه دفت راهبرد عبارتست از یک برنامه برای ایجاد رابطه متقابل با عوامل محیطی که معمولاً ضد و نقیض هستند، جهت تأمین هدف‌های سازمان. (دفت، ۱۳۸۰: ۵۴).

راهبرد برنامه عملی است که به موجب آن شیوه تخصیص منابع و فعالیت‌های مؤسسه در رابطه با محیط و راه‌نیل به هدف‌هایش تعیین می‌گردد. هدف‌ها و راهبردهای سازمان مشخص‌کننده دامنه فعالیت‌ها و ارتباطی است که سازمان با کارکنان، مشتریان و رقبای خود دارد. (دفت، ۱۳۷۴: ۳۱)

استیسی معتقد است که «راهبرد، قبل از هر چیز در محیطی که مدام در حال تغییر است، نامعلوم است و دارای پیچیدگی و عدم اطمینان بالایی است، سمت و سوی معینی را عاید سازمان نمی‌نماید. با این همه راهبرد دارای فواید و زیان‌هایی است که عبارتند از:

✓ راهبرد جهت حرکت را مشخص می‌کند. بدون راهبرد نمی‌توان محیط را هماهنگ کرد.

جهت از پیش تعیین نشده در محیط غیرقابل پیش‌بینی، می‌تواند گمراه‌کننده باشد.

✓ راهبرد کوشش‌ها را متمرکز می‌کند. بدون راهبرد کوشش‌ها پراکنده می‌شود و هر اقدامی

سازمان را به سویی خواهد کشید. رسوخ راهبرد در سازوکارهای موجود ممکن است اجازه بروز چشم اندازهای جدید را ندهد.

✓ راهبرد به درک سازمان و تمایز آن با سایر سازمان ها کمک می کند. راهبرد وسیله ای است برای معنی بخشیدن و درک اقدامات سازمان. تعریف دقیق امور سازمان به کلیشه سازی می انجامد و پیچیدگی های موجود مورد توجه قرار نمی گیرد.

✓ راهبرد هماهنگی و همخوانی ایجاد می کند. راهبرد برای ایجاد نظم و رفع ابهام ضروری است. راهبرد چارچوبی معرفتی است که عمل را تبیین و تسهیل می کند.

✓ راهبرد معرف واقعیت های ساده شده است. گاه قلب واقعیت است. در تضاد با خلاقیت است که خود زاییده ناهماهنگی است. (Stacey, ۲۰۰۱: ۳۲-۳۸)

راهبرد یعنی «الگویی که سازمان در طول زمان، نسبت به محیط از خود واکنش نشان می دهد.» (استونر به نقل از شندل و هوفر، ۱۳۷۵: ۴۱۳)

امور راهبردی یا موضوعات راهبردی به اموری گفته می شوند که حداقل سه شرط اساسی زیر را دارا باشند.

- بلند مدت باشند.

- در محیط رقابتی باشند.

- جنبه حیاتی داشته باشند.

برایسون نیز تعریفی از راهبرد ارائه می دهد که ابعاد وسیعی را شامل می گردد. وی می نویسد: «راهبرد الگویی از اهداف اساسی، سیاست ها، برنامه ها، اقدامات، تصمیمات یا تخصیص منابعی است که تعریف می کند سازمان چه نوع سازمانی است

دانش آشتیانی معتقد است، با توجه به سه سطح راهبرد مورد قبول اکثریت اندیشمندان حوزه مدیریت راهبردک، یعنی راهبرد سطح مؤسسه^۱، راهبرد رسته کاری^۲ و راهبرد وظیفه ای^۳ و مقایسه و تطبیق آنها با راهبرد در سطح ملی و راهبردهای دفاعی در ابعاد مختلف در دولت و در نیروهای مسلح، که در اولین رده از سطح ملی یعنی بالاترین سطح تصمیم گیری ملی و فراتر از سازمان های دولتی و نیروهای مسلح کشور (رأس راهبردک کشور) راهبرد امنیت ملی^۴ که در واقع همان

1. Corporate strategy
2. Business Strategy
3. Functional Strategy
4. national security Strategy

راهبرد ملی یا راهبرد دفاع همه جانبه و به عبارت دیگر راهبرد بزرگ^۱ کشور می‌باشد طراحی و تدوین می‌شود که دارای ویژگی‌های راهبرد مؤسسه و مترادف با آن است. این راهبرد بیشتر از ماهیت و جنبه سیاستگذاری و راهنمایی در سطح کلان برخوردار است تا جنبه‌های عملیاتی و اجرایی و نشان دهنده دکترین (رهنامه) نظامی ملی و خط‌مشی کلی اداره امور دفاعی-امنیتی کشور و شامل تدابیر کلی است که برای به کارگیری و استفاده مؤثر از تمامی قابلیت‌های کشور و مؤلفه‌های قدرت ملی اعم از قدرت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و نظامی در جهت برقراری و حفظ امنیت و دفاع همه جانبه از کشور در برابر انواع تهدیدها و مخاطرات امنیت ملی، در بستر آرمان‌ها و ارزش‌های ملی و در جهت اجرای اهداف و سیاست‌های دفاعی-امنیتی (امنیت ملی) تبلور یافته و طراحی می‌شود.

این راهبرد راهنمایی است برای سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی کشور اعم از دولت یا نیروهای مسلح تا بتوانند به صورت هماهنگ، یکپارچه و هم‌افزا، راهبردهای خود را در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، ... و نظامی (رشته‌های کاری در سطح ملی) برای برقراری و حفظ امنیت، تأمین منافع ملی و دفاع از کشور در برابر تهدیدهای داخلی، خارجی و زیست محیطی طراحی کنند و به مرحله اجرا در بیاورند. راهبرد امنیت ملی دستورالعملی است کلی برای اطمینان از به کارگیری حداکثر توان ملی و بهره‌برداری مؤثر، مفید و هماهنگ از مجموعه مؤلفه‌های قدرت ملی از طریق متمرکز کردن امکانات بر روی اولویت‌های اصلی و کلیدی امنیت ملی.

در راهبرد امنیت ملی که در بالاترین سطح و اولین رده تصمیم‌گیری مسایل دفاعی-امنیتی کشور (شورای عالی امنیت ملی) تدوین می‌شود، علاوه بر اهداف و سیاست‌های دفاعی-امنیتی که در چارچوب و قالب اهداف و سیاست‌های ملی تعیین می‌شوند، بیان مجددی از مأموریت نیروهای مسلح و سایر بخش‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و ... دولت برای مقابله با تهدید به عمل می‌آید.

دومین رده در سطح ملی، سطح دولت و نیروهای مسلح است که راهبردهای ملی خاص خود (بخشی) را در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، ... و نظامی برای دفاع همه جانبه از منافع ملی و اداره امور کشور در بخش مربوط به خود و در یک رده پایین‌تر از راهبرد امنیت ملی (راهبرد بزرگ)، طرح‌ریزی و اجرا می‌کنند. این راهبردها از نوع راهبرد رشته‌کاری و دارای

ویژگی‌های آن می‌باشند و نشان می‌دهند که دستگاه‌های اجرایی کشور در راستای راهبرد بزرگ، در بخش مربوط به خود، چگونه با تهدید مقابله خواهند کرد.

در رده سوم از سطح ملی، یعنی در سطح وزارتخانه‌ها و بخش‌های عمده نیروهای مسلح (نیروها) و برای به اجرا در آوردن راهبردهای بخشی یا رشته کاری، راهبردهای وظیفه‌ای در باره وظایف، عملیات یا موضوعی خاص در آن بخش یا رشته کاری طراحی و به مرحله اجرا گذارده می‌شوند که برای مثال راهبرد زمینی، هوایی، دریایی، انتظامی یا صنایع دفاعی و یا راهبرد در باره منابع انسانی، آموزش و یا فناوری‌های مورد نیاز تسلیحاتی و تجهیزاتی نیروهای مسلح از جمله راهبردهای وظیفه‌ای در زیر مجموعه راهبرد دفاعی - امنیتی نظامی می‌باشند. (دانش آشتیانی، ۱۳۹۱: ۳۲۴-۳۲۵)

تفکر راهبردی در شرایط محیطی امروزی، که پیش‌بینی و برآورد دقیق آینده بسیار دشوار است، یک ضرورت انکار ناپذیر شده است. یعنی اگر سازمان و افراد دارای تفکر راهبردی نباشند نمی‌توان برای هر تغییری به آنها طرح داد؛ بلکه باید به آنها روش فکر کردن و طرح ریزی کردن را آموخت تا بتوانند طرح‌های مختلف را متناسب با تغییر خودشان، طراحی کنند. چرا که بقاء و رشد سازمان‌ها، مستلزم داشتن مزیت رقابتی می‌باشد. در مدیریت و تفکر راهبردی «هر چه محیط قابل درک‌تر و تغییرات آن قابل پیش‌بینی‌تر باشد، مکتب‌های فرآیندی و تجویزی، اثر بخشی و کارایی بیشتری دارند. ولی با پیچیده تر شدن روابط محیطی و بروز تغییرات جهشی و غیر خطی، رویکردهای ساده و تجویزی اثربخشی خود را از دست داده و به جای آن بهره‌گیری از رویکردهای توصیفی توصیه می‌شود» (غفاریان و کیانی، ۱۳۹۰: ۳۸).

در این تحقیق، با توجه به ماهیت مبارزه با جرائم سازمان یافته اقتصادی قاچاق کالا، راهبرد به مفهوم ترفند^۱ آن تعقیب خواهد شد و بدنبال تجویزهای می‌باشیم که منجر به غلبه بر حریف یا دشمن گردد.

بنابراین تعاریف متعددی از جرائم سازمان یافته در متون علمی وجود دارد، که متأسفانه جماعی در پذیرش آن وجود ندارد. کلاوس فون لامبس اعلام می‌نماید بیش از ۱۵۰ تعریف را برای جرایم سازمان یافته مشخص کرده است (بیابانی و سلطانی فر، ۱۳۹۵). هر چند، بسیاری از آنها، گیج کننده، متحیر کننده و یا ضد و نقیض اند. اما تعاریف سنتی جرایم سازمان یافته تمایل دارند که بر اساس انگیزه سود حاصل از کسب استوار باشند (بیابانی و مقیمی، ۱۳۹۶). با توجه به

گفته‌های ابادینسکی^۱ (۲۰۰۷)، «تعریف قابل قبولی از جرائم سازمان یافته وجود ندارد.» وون لمب (۲۰۰۵)، با در نظرگیری تلاش‌های اروپائیان در تعریف جرائم سازمان یافته ذکر کرد که تصویر کلی جرائم سازمان یافته، تاریک، جدا از هم و اغلب ضد و نقیض است، زیرا تفاوت‌های فرهنگی در برداشت‌ها و مفهوم آفرینی آن وجود دارد. لیمن و پاتر (۲۰۰۷) مسئله تعریف را خلاصه کردند، زیرا آنها معتقد بودند که بزرگ ترین مسئله در فهم جرائم سازمان یافته، کلمه «جرائم» نیست بلکه کلمه «سازمان یافته» است. ما به منظور غلبه بر چالش‌های مفهومی و نظری پیرامون معنا، ماهیت و مفهوم آفرینی جرائم سازمان یافته، به مطالعات آلبانیز^۲ (۲۰۰۴) «جرائم سازمان یافته، اقدامات جنایی مداومی هستند که به منظور بهره مندی از فعالیت‌های غیر قانونی کار می‌کنند و اغلب در تقاضای عمومی قرار دارند. موجودیت مداوم آنها در اثر استفاده از نیروها، تهدیدات، کنترل امتیاز انحصاری، و یا فساد ماموران دولتی حفظ می‌شود» (کچلاک، ۱۳۹۳: ۲۲). جرائم سازمان یافته معادل است با هر شکل از سازمانی که مرتکب جرم به منظور سود غیر قانونی می‌شود. با این حال هنوز تعریف یکنواخت و گسترده‌ای از مفهوم جرائم سازمان یافته وجود ندارد. این به این دلیل است که جرائم سازمان یافته به شکل و شدت یکسانی در کشورهای مختلف ظاهر نمی‌شود (محارمی، ۲۰۱۶: ۵-۳). بیش از یک دهه است که سرپرست سابق اف بی آی لوئیس جی. فری جرایم سازمان یافته جهانی را به عنوان تهدید اصلی برای امنیت ملی هدف قرار داد و آن را بعنوان «توطئه جنایی ادامه‌دار با ساختار سازمانی ثابت، توطئه‌ای جلو رونده با ترس و فساد» تعریف می‌کند. از بعد جرم شناسی آلمان، تعریف جرم سازمان یافته عبارت است از: ارتکاب جرائم با نقشه قبلی به منظور کسب سود و قدرت به طور انفرادی یا جمعی که از اهمیت قابل توجهی برخوردار است و این زمانی تحقق می‌یابد که بیش از دو نفر دست اندر کار، هر کدام با وظایف تعیین شده، تا مدت طولانی یا بی‌نهایت با یکدیگر متحد می‌شوند و در رسیدن به هدف «ساختارهای شبیه به امور تجاری و بازرگانی» از اعمال خشونت یا سایر وسائل تهدیدآمیز و یا اعمال نفوذ روی دستگاه سیاسی، ارتباط جمعی، اداره امور عمومی، مقامات قضایی-اقتصادی استفاده می‌نمایند (حکیمی و محبتی، ۱۳۹۳: ۳۹).

تفاوت قاچاق سازمان یافته با قاچاق معمولی

1. Abadinsky
2. Albanese

۱. قاچاق سازمان یافته همانند یک بازاریاب بین المللی و منطقه ای فعالیت خود را در قالب یک فعال اقتصادی معرفی و از مفرهای قانونی بهره می گیرد.
۲. قاچاق سازمان یافته با مطالعه عمیق ابتدا نیازهای جامعه را شناسایی و سپس با برنامه ریزی و دریافت مجوز از سازمان های مربوطه اقدام خود را قانونی جلوه می دهد.
۳. زمانی که کالا در گمرگ یا توسط پلیس قاچاق سازمان یافته تشخیص داده می شود با سند سازی، فساد و با بهره گیری از نفوذ نفوذمندان پرونده را مختومه و یا در محاکم قضایی از اجرایی شدن حکم جلوگیری می کنند.
۴. اما قاچاق معمولی فعالیتی از نوع باری به هر جهت است و از سر ناچاری انجام می شود و در چارچوب یاد شده قرار نمی گیرد.
۵. قاچاق سازمان یافته از کف حرکت می کند و هویت وی ناشناخته است و بر عکس قاچاق معمولی از رو حرکت می کند و هویت آن برای همگان مشخص است (بیابانی و منفرد، ۱۳۹۶).

پیشینه تحقیق:

۱. درزی نژاد رمی، میثم (۱۳۹۸). از دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات رساله دکتری خود با عنوان «تضمین امنیت ملی در مقابله با جرایم سازمان یافته: مطالعه تطبیقی در حقوق کیفری ایران، اسناد و رویه قضایی بین المللی و منطقه ای» که با روش اسنادی و میدانی انجام شده معتقد است: جرایم سازمان یافته از جهات مختلف از جمله، اجتماع مرتکبین و تبانی آنها برای ارتکاب جرم، برنامه ریزی های صورت گرفته از ناحیه طراحان این جرایم، سابقه، تبحر و تجربه مرتکبان، شدت جرم ارتكابی و در مواردی ارتباط چندین شبکه مجرمانه در ارتکاب جرایم خاص و یا ارتباط آنها با صاحبان قدرت سیاسی و نفوذشان در بازار، از پیچیدگی خاصی برخوردارند. همین پیچیدگی ها موجب گردیده اند که مبارزه با این جرایم اولاً مشکلات ویژه ای را به همراه داشته باشد و ثانیاً در بسیاری از موارد با ناکامی مواجه گردد. این مشکلات و ناکامی ها به خصوص در مواردی خود را بیشتر نشان می دهد که این جرایم از مرزها گذشته و ویژگی فراملی پیدا کنند که در این صورت کشف نقشه ارتکاب جرم و پیشگیری آن قبل از ارتکاب جرم و توقیف مرتکبین آن پس از ارتکاب، و سرانجام تعقیب و محاکمه آنان و اجرای حکم از مشکلات خاصی برخوردار خواهد بود. امروزه متأسفانه شاهد فعالیت باندها و شبکه های بزرگ و کوچک مجرمانه در داخل کشور هستیم که به ارتکاب سازمان یافته جرایم

مختلف مشغولند. با تهدیدی که از ناحیه این گروه‌ها متوجه امنیت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشور می‌شود، آینده ناخوشایندی در انتظار جامعه‌مان خواهد بود و در نتیجه باید بدون درنگ جهت مبارزه همه جانبه با مظاهر جرم سازمان یافته و گروه‌های مجرمانه مرتکب این گونه جرایم اقدام نمود. در این راستا لازم است با بررسی سیاست کیفری ایران در قبال این جرم، با تقویت نقاط قوت این سیاست، جهت رفع نقائص موجود در آن اقدام نمود تا بتوان از یک سیاست کیفری کارآمد به عنوان یک سلاح قوی در مبارزه با جرم سازمان یافته جهت تضمین امنیت ملی و آزادی‌های فردی برخوردار شد. اتخاذ رویکردی حکیمانه در برابر این بزه و ارائه رهیافت‌ها و راهبردهایی دقیق جهت تضمین امنیت ملی کشورمان با حفظ معیارهای بنیادین حقوق بشری، مستلزم بکارگیری رویکردی افتراقی است بگونه‌ای که محدودیت‌هایی برای حقوق و آزادی‌های افراد مظنون و متهم به ارتکاب جرایم خشونت بار، سازمان یافته، قاچاق مواد مخدر، قاچاق انسان و تروریسم لازم است و در اسناد و رویه‌های قضایی بین‌المللی و منطقه‌ای مورد تأیید و تأکید قرار گرفته است.

۲. صادقی احمد رضا (۱۳۹۸) از دانشگاه قم در رساله دکتر با عنوان «منطقه‌ای شدن سیاست جنایی در جرائم سازمان یافته با تأکید بر اسناد و اقدامات اکو» لازمه مقابله با جرائم سازمان یافته در منطقه اکو را شکل‌گیری یک سیاست جنایی مشترک منطقه‌ای می‌داند. این پژوهش با بررسی وضعیت موجود در اکو از جمله ایجاد «مرکز منطقه‌ای همکاری دستگاه‌های مبارزه با فساد» گام‌های نخستین شکل‌گیری سیاست جنایی مشترک منطقه‌ای را شناسایی نموده است. اما با توجه به اقدامات و اسناد اکو از یک سو و موانع جدی موجود در منطقه از سوی دیگر، اکو در ادامه روند، منطقه‌ای نمودن حقوق کیفری خویش در سطح هماهنگ سازی صرف باقی مانده است. در این رساله با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی به شناسایی چالش‌ها و موانع روند منطقه‌ای شدن سیاست جنایی مشترک منطقه‌ای، در قالب اقدامات و اسناد الگو پرداخته شده است. یافته‌های این تحقیق نشان از وجود نقایص و ضعف‌های جدی در همکاری منطقه‌ای اکو دارد که می‌تواند با توجه به راهکارهای عام و اختصاصی که خلاصه آن توسعه همکاری‌های منطقه‌ای در ابعاد مختلف سیاست جنایی است، تا حد قابل توجهی رفع گردد.

۳. یکتا، علی (۱۴۰۱) در رساله دکتری خود با عنوان «الگو جرم یابی جرائم سازمان یافته در پلیس جمهوری اسلامی ایران» بر این اعتقاد است که پلیس ایران بر اساس وظیفه ذاتی و قانون خود متولی، پیگیری، کشف و مبارزه با انواع جرائم از جمله جرائم سازمان یافته،

با بهره‌گیری از الگو مدون برای جرم‌یابی جرائم سازمان یافته وجود ندارد. بر همین اساس پژوهش حاضر با هدف شناسایی و ارائه الگو جرم‌یابی جرائم سازمان یافته توسط پلیس ایران انجام شده است. این پژوهش با روش آمیخته (کیفی و کمی) با رویکرد اکتشافی است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد ۶ بعد ساختاری، اهداف، منابع انسانی، فناوری، هماهنگی و تعاملات و محیط تعداد ۱۷ مولفه و ۱۰۴ شاخص است و یافته‌ها نشان می‌دهد در همه ابعاد بر اساس نظرات پاسخگویان در وضع موجود و مطلوب تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتایج پژوهش می‌دهد که الگو جرم‌یابی جرائم سازمان یافته در پلیس در پلیس جمهوری اسلامی ایران می‌تواند در جرم‌یابی جرائم سازمان یافته و کشف جرم به عنوان وظیفه قانونی پلیس به کارگیری شود و با توجه به مقایسه وضع موجود و مطلوب و مشخص شدن شکاف بین این دو وضعیت مسئولین و سیاست‌گذاران فرماندهی انتظامی کل کشور می‌بایست تدابیر لازم را برای اجرایی شدن الگو اتخاذ نمایند.

۴. تیانپرایست (۲۰۱۸) در رساله دکتری با عنوان «توسعه استفاده از فنون تحقیقات ویژه مندرج در ماده ۲۰ کنوانسیون سازمان ملل در خصوص مبارزه با جرائم سازمان یافته فرا ملی در تایلند» اذعان داشته جرائم سازمان یافته به عنوان تهدیدی برای دنیا در حوزه‌های امنیتی و اقتصادی محسوب می‌گردند. بسیاری از جرائم خشن با جرائم سازمان یافته مرتبط هستند. ایشان عقیده دارد با توجه به ماهیت این جرائم اقدامات پلیسی در تحقیقات و تحت پیگرد قرار دادن آنها بسیار دشوار است. به همین منظور کنوانسیون پالرمو در سال ۲۰۰۰ در خصوص مبارزه با جرائم سازمان یافته تصویب شد و در ماده ۲۰ این کنوانسیون فن‌های ویژه تحقیقات شامل، عملیات حمل و تحویل تحت نظارت، تعقیب و مراقبت الکترونیکی و عملیات پنهان ذکر شده است. هر چند کشورهای عضو موظف هستند تا بستر استفاده از این فن‌ها را در قوانین خود ایجاد نمایند، لکن به دلیل تفاسیر متفاوت کشورها، میزان اثربخشی استفاده از این فن‌ها متفاوت است. وی در پژوهش خود با مطالعه تطبیقی به این نتیجه رسیده است که فن‌های مذکور در قوانین کشور تایلند نسبت به کشورهای انگلستان و ولز ضعیف‌تر است، ایشان یکی از دلایل این ضعف و ناکامی در مبارزه با جرایم سازمان یافته در تایلند را فساد می‌داند.

۵. کریس لنگینو در سال ۲۰۱۵ رساله دکتری با عنوان «جرم سازمان یافته در کلاهبرداری بیمه‌ای» در دانشگاه فلوریدا، به انجام رسانده است. وی ابتدا به معضل افزایش کلاهبرداری

بیمه‌ای و خسارت عمده‌ای که از این بابت به اقتصاد آمریکا وارد می‌شود می‌پردازد. سپس اشاره می‌کند که این جرم، در ترکیب با قالب سازمان یافته، خطرناک‌تر و مهم‌تر می‌شود و مسئله خود را علت افزایش این پدیده قرار می‌دهد. سپس بررسی تجربی و مشاهداتی مهم‌ترین مصداق کلاهبرداری بیمه‌ای یعنی در خصوص صدمات بدنی ناشی از حوادث خودرو را در دستور کار قرار می‌دهد. نهایتاً به این نتیجه می‌رسد که رابطه مستقیمی بین وجود قوانین بیمه اجباری برای صدمات شخصی در برخی ایالت‌ها و افزایش کلاهبرداری سازمان یافته در امور بیمه‌ای وجود دارد (لنگینو، ۲۰۱۵).

۶. محمود سنگیز در سال ۲۰۱۰ رساله دکتری با عنوان «جهانی شدن جرم سازمان یافته گروه ترکیه‌ای و پاسخ با سیاستگذاری» را در دانشگاه جرج میسون آمریکا به انجام رسانده است. نویسنده معتقد است فرایند جهانی شدن تاثیر فزاینده‌ای بر جرایم سازمان یافته ملی گذاشته و فرصت‌های جدیدی در اختیار این گروه‌ها قرار داده است. سپس با تمرکز بر یکی از گروه‌های سازمان یافته با عنوان «گروه ترکیه‌ای» که عمدتاً به جرایمی مثل قاچاق مهاجرین ارتکاب دارد ادعای خود را تثبیت می‌کند. امکانات جهانی شدن مثل شبکه‌های اجتماعی و طرق ارتباطی، فعالیت این گروه را تقویت کرده است. رساله با مطالعه‌ای کمی و کیفی ثابت می‌کند که این گروه مجرمانه با دسترسی به سراسر جهان امکان گسترش در اکثر کشورها مخصوصاً حوزه بالکان را پیدا کرده است. در نهایت پیشنهاد محقق اصلاح قوانین و اقدامات پلیسی در ترکیه و سطح جهان برای مقابله جدی‌تر با این گروه‌هاست (سنگیز، ۲۰۱۰).

۷. دایانا سامرس دولیور در سال ۲۰۱۳ در رساله کارشناسی ارشد با عنوان «جرم سازمان یافته، فرهنگ و نهادهای اجتماعی در اروپا» به زمینه‌های علل اجتماعی و فرهنگی جرایم سازمان یافته، مشخصاً قاچاق مواد مخدر در ۴۰ کشور اروپایی می‌پردازد. بر اساس این تحقیق، اروپا محل اصلی مصرف مواد و بنابراین مرکز فعالیت گروه‌های سازمان یافته است. مدل مفهومی تحقیق، نظریه خلأهنجاری است. کشورها بر اساس تفاوت فرهنگی و سطح توسعه یافتگی به چند گروه تقسیم شده‌اند. رساله نتیجه می‌گیرد هر چند نظریه خلأهنجاری به خوبی نمی‌تواند جرایم سازمان یافته این کشورها را تبیین کند اما برای فهم جرم سازمان یافته مذکور باید به تحلیل‌های فرهنگی و نهادی روی آورد. افزایش جرایم سازمان یافته، تابعی است از ویژگی‌های فرهنگی کشورهاست (سامرس، ۲۰۱۳).

آنچه که مسلم است هیچ‌یک از آثار موجود درباره تبیین عوامل و عناصر تأثیرگذار و تعیین‌کننده‌ی مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق نمی‌باشد. لذا این مقاله از حیث موضوعی به‌نوعی نوآوری دارد.

اقتضائات محیطی مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق عبارتند از:

- ✓ حریف و دشمن محور بودن برنامه‌ها و فعالیت‌ها مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق
- ✓ توجه و اهمیت شناخت حریف و دشمن برای دستیابی به فرض‌ها و برنامه‌های مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق
- ✓ رویکرد بدبینانه به بروز جرم و آمادگی دائم مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق
- ✓ لزوم توجه به اسناد بالادستی در مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق
- ✓ وابستگی و تاثیرات متقابل میان عوامل موثر مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق
- ✓ لزوم داشتن دید جامع و سیستمی و توجه هم‌زمان به مسایل از منظرهای گوناگون در مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق
- ✓ لزوم یادگیرندگی سریع فرماندهان و روزرسانی تجربیات و دیدگاههای پیشین در خصوص مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق
- ✓ اهمیت شناخت دقیق و تعمیق در مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق بمنظور طرح‌ریزی اثربخش آن
- ✓ پیچیدگی، عدم قطعیت و ابهام در خصوص مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق
- ✓ تعدد کنشگران مجرمین و کارگزاران مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاچاق

روش‌شناسی تحقیق

هدف این تحقیق، توسعه‌ای - کاربردی است؛ هدف از تحقیق کاربردی^۱ بدست آوردن دانش لازم برای تهیه ابزاری است که به وسیله آن نیازی مشخص و شناخته شده برآورده می‌شود. (خاکی، ۱۳۹۲: ۷۳). با عنایت به موضوع که این تحقیق بدنبال حل نیاز و مشکلی شناخته شده یعنی ارائه راهبردهای مبارزه با جرائم سازمان‌یافته قاچاق کالا می‌باشد، از منظر هدف یک تحقیق کاربردی است.

از طرفی، تحقیق پیش‌رو توسعه‌ای^۱ نیز هست؛ زیرا در تحقیق توسعه‌ای، فرایند شناسایی یک نیاز یا استعداد، پیدایش یک اندیشه یا آفرینشی تازه، روی می‌دهد. همچنین بومی‌سازی تئوری‌ها و یا راه‌کارها و حل مسائل و تصمیم‌گیری‌ها از ویژگی‌های این پژوهش است (خلیلی شورینی، ۷۸: ۱۳۹۲). تحقیق توسعه‌ای، پژوهشی است که با هدف مرزهای دانش عمومی بشر صورت می‌گیرد. بنابراین هر یک از موضوعاتی که در حوزه علوم انسانی و تجربی بتواند به گسترش این علوم کمک نماید و به شرح و تبیین آن بپردازد در حوزه تحقیقات توسعه‌ای جای می‌گیرد. با توجه به هدف تحقیق که در پی ارائه راهبردهای مبارزه با جرائم سازمان‌یافته قاچاق کالا مبتنی بر تحلیل عوامل پیشبرنده و بازدارنده مبارزه است و ادبیات موضوع را در کشور توسعه می‌دهد، از این منظر یک تحقیق توسعه‌ای نیز محسوب شود. ماهیت این تحقیق، از نوع توصیفی^۲ است. هدف از تحقیق توصیفی، توصیف جزء به جزء یک موقعیت یا شرایط است. پاسخگویی به پرسش‌هایی مانند چه اتفاقی دارد می‌افتد؟ چه کسی؟ چقدر؟ در تحقیق توصیفی اهمیت دارد. تحقیق توصیفی، آنچه را که هست توصیف و تفسیر می‌کند و به شرایط، روابط موجود، عقیده‌های متداول، فرآیندهای جاری، آثار مشهود یا روندهای در حال گسترش توجه دارد (خاکی، ۸۱: ۱۳۹۲). تحقیق توصیفی به توصیف رویدادها از طریق گردآوری اطلاعات از منابع مختلف می‌پردازد؛ و ضرورتی جهت آزمایش فرضیه‌ها، طرح پیش‌بینی‌ها یا شرح روابط سببی و علت و معلولی وجود ندارد. با عنایت به موضوع تحقیق، که بدنبال توصیف جزء به جزء یک موقعیت یا شرایط یعنی توصیف راهبردهای مبارزه با جرائم سازمان‌یافته قاچاق کالا مبتنی بر عوامل بازدارنده و پیشبرنده مبارزه با جرائم سازمان‌یافته قاچاق کالا می‌باشد، از منظر ماهیت یک تحقیق توصیفی است.

از منظر روش تحقیق این تحقیق جزء تحقیق آمیخته است، زیرا مجموعه اقداماتی برای گردآوری، تحلیل و ترکیب اطلاعات کمی و کیفی در یک موضوع به منظور پاسخ به مساله تحقیق است. در تحقیق آمیخته تلاش می‌شود جنبه‌های مثبت هر دو دیدگاه کمی و کیفی را به شیوه کامل مورد توجه قرار داد (خاکی، ۸۹: ۱۳۹۲). در این تحقیق به دلیل ماهیت موضوع مورد تحقیق از آنجا که روش‌های تحقیق کمی و کیفی به تنهایی توان مطالعه، تحلیل و تبیین موضوع را ندارند، در پژوهش حاضر از رویکرد آمیخته^۳ با رویکرد اکتشافی استفاده شده است.

1. Research & Development.
2. Descriptive Research
3. Mixed-method.

در بخش کیفی برای گردآوری اطلاعات، از دو روش میدانی با ابزار مصاحبه از خبرگان و روش کتابخانه‌ای بهره گرفته شد و ارائه راهبردهای مبارزه با جرائم سازمان‌یافته قاجاق کالا بر اساس ارتباط معنایی مرتب گردید، سپس از خبرگان حوزه تحقیق خواسته شد تا موارد ذکر نشده و ترتیب و توالی آن نظر دهند و بر اساس آن و در چندین مرتبه تحلیل و بازبینی داده‌های ایجاد شد. برای بالا بردن روایی و پایایی مصاحبه‌ها در طی چندین مرتبه سؤالات طراحی، بازنگری و با توجه به نظر اساتید، تایید نهایی شد. در روش کمی تحقیق، از طریق پیمایش خبرگی و تهیه پرسشنامه، برای اعتبارسنجی، نتایج تحقیق اقدام گردید.

قلمرو زمانی تحقیق این پژوهش جهت پاسخگویی به سؤالات تحقیق، از داده‌ها و اطلاعات ۱۰ سال پیش تا افق ۱۴۰۷ می‌باشد و از منظر قلمرو مکانی، جمهوری اسلامی ایران است. جامعه خبرگی شامل: خبرگان دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و دکتری حداقل ۱۰ سال تجربه و مسئولیت فرماندهی یا مدیریت در جایگاه‌های ۱۸ به بالا و همتراز در دولت، مجلس و قوه قضائیه، نیروی انتظامی در حوزه مبارزه با جرائم سازمان‌یافته اقتصادی قاجاق کالا و اساتید مرتبط با حوزه تحقیق، می‌باشند. حجم نمونه خبرگی، با تعقیب رویکرد تمام‌شمار تا اشباع نظری دنبال شد

روش گردآوری داده‌ها کتابخانه‌ای و میدانی و ابزارهای گردآوری داده‌ها مصاحبه، فیش برداری و پرسشنامه است. و از تکنیکهای آمار توصیفی و تحلیل‌های آماری آزمون لاوشریب آلفای کرونباخ و آزمون میانگین رتبه‌ای فریدمن و با استفاده از نرم‌افزارهای Excel و Spss برای تجزیه و تحلیل اطلاعات بهره‌برداری گردید.

توصیف ویژگی‌های نمونه مورد بررسی

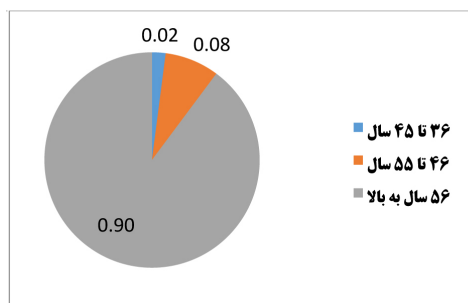
تعداد پاسخ دهندگان

پرسشنامه نهایی با حضور محقق به خبرگان جامعه تحقیق پس از توضیحات و تشریح چارچوب تحقیق، ارائه شد. در نهایت ۳۲ پرسشنامه تکمیل و اخذ شد.

جمعیت شناختی

● نمونه مورد بررسی بر حسب سن

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب سن

سن	فراوانی	درصد
۳۶ تا ۴۰ سال	۱	۰.۰۲
۴۰ تا ۵۵ سال	۳	۰.۰۸
۵۶ سال به بالا	۲۶	۰.۹۰
کل	۳۲	۱۰۰

نمودار شماره ۱: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب سن

با توجه به نتایج جدول بالا (۴-۵) ۹۰ درصد پاسخ‌گویان بالای ۵۶ سال قرار داشته‌اند و ۹۸ درصد پاسخ‌گویان بالای ۴۰ سال داشته که نشان‌دهنده که نشاندهنده تجربه بالای خبرگان می‌باشد.

● نمونه مورد بررسی بر حسب تحصیلات

۱۰۰ درصد پاسخ‌گویان دارای مدرک تحصیلی دکترا و همتراز می‌باشند. که بیانگر اعتبار علمی خبرگان تحقیق می‌باشد.

پایای سازه‌های تحقیق:

پایایی سازه‌های تحقیق به وسیله ضریب آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفته است. مقدار قابل قبول برای این دو ضریب حداقل ۰/۷ است. همان‌طور که در جداول ذیل مشخص است مقادیر آلفای کرونباخ این برای تمامی بیشتر از ۰/۷ است و این نشان از پایایی مناسب شاخص‌ها در خصوص سازه خود است. و تاثیر هر مولفه بر پایایی کل تحقیق نیز که نشاندهنده تاثیر هر مولفه بر پایایی کل است به شرح جدول شماره ۲ است.

جدول ۲: آلفای کرونباخ عوامل بازدارنده و پیشبرنده مبارزه با جرائم سازمان‌یافته قاچاق کالا

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha ضریب آلفای کرونباخ	N of Items تعداد عوامل
.۸۱۲	۵۶

جمع بندی نتایج تحلیل‌های مربوط به عوامل بازدارنده و پیشبرنده موثر بر جرائم سازمان‌یافته قاچاق:

جدول ۴-۱۳: بررسی محیط شناسی داخلی و خارجی (عوامل پیشبرنده و بازدارنده) جرائم سازمان یافته اقتصادی قاچاق

موضوع راهبردی	ردیف	عوامل پیشبرنده بروز جرائم سازمان یافته اقتصادی قاچاق	ضرب لاشه	تاثیر عامل در پایایی	میانگین رتبه‌ای	تحلیل شکاف ۱ تا ۱۰		میزان شکاف	
						وضع موجود	وضع مطلوب		
عوامل پیشبرنده	۱	فرمان رهبر معظم انقلاب در خصوص مبارزه جدی و بی ملاحظه با مفاسد اقتصادی	۱۰۰٪	۸۳۵٪	۴۰,۱۸	۲	۹	۷	*****
	۲	تولید و راهاندازی برخی سامانه‌های اطلاعاتی به صورت جزیره‌ای	۱۰۰٪	۷۹۵٪	۴۸,۸۳	۴	۷	۳	***
	۳	تصویب و اجرای قوانین پولشویی	۱۰۰٪	۸۲۱٪	۳۵,۲۸	۳	۸	۵	*****
	۴	تهیه و ابلاغ قوانین سوتزنی	۱۰۰٪	۸۲۳٪	۳۲,۴۲	۱	۸	۷	*****
	۵	امکان بهره‌مندی از فناوری‌های نوین (مانند: شبکه بلاکچین بمنظور تولید توکن بمنظور کدگذاری کالاها و الزام شرکتها به ارائه خدمات در صورت ارائه کد رجستری و موقعیت یاب، ...)	۱۰۰٪	۸۱۹٪	۴۰,۱۸	۲	۹	۷	*****

راهبردهای مبارزه با جرم سازمان یافته اقتصادی قاچاق :

راهبردهای استخراج شده از مصاحبه و گروه کانونی در جلسه با حضور مسئولین عالی رتبه مبارزه با جرم سازمان یافته اقتصادی قاچاق مورد ارزیابی قرار گرفت که نتایج به شرح زیر است:

جدول شماره ۴: راهبردهای مبارزه با جرم سازمان یافته اقتصادی قاچاق

موضوع راهبردی	راهبرد کلان	ردیف	اقدام راهبردی مبارزه با جرم سازمان یافته اقتصادی قاچاق	میانگین هندسی میزان تاثیر ۱۰ تا ۱
قوانین و مقررات	بروزرسانی، اصلاح، نظام مند نمودن و کنترل اجرای اثربخش قوانین و مقررات	۱	بروزرسانی و اصلاح قوانین و مقررات و دستورالعمل ها به صورت روشن و متقن	۸
		۲	حمایت و تقویت دواير تخصصی قضایی (ساختر قضایی) مربوط به قاچاق سازمان یافته	۷
		۳	متناسب سازی صدور احکام بازدارنده در راستای مقابله جدی با جرائم سازمان یافته قاچاق	۹
		۴	نظام مند نمودن فعالیت ها در مبادی رسمی و مبارزه با فعالیت ها در مبادی غیر رسمی	۹
معماری مبارزه با قاچاق سازمان یافته	مهندسی مجدد ساختار، فرایند و توسعه سامانه ها	۱	توسعه و تقویت سامانه های اقتصادی به منظور پوشش، پایش و مقابله با جرائم سازمان یافته قاچاق	۹
		۲	استقرار کامل نظام و سامانه فرماندهی و کنترل یکپارچه مبارزه با قاچاق سازمان یافته با بهره برداری از ظرفیتهای کلیه سازمانها	۱۰
		۳	انسجام بخشی نهادی به مبارزه با قاچاق سازمان یافته	۸
		۴	تقویت پلیس امنیت اقتصادی با تعیین اختیارات، روابط و مسئولیت ها	۱۰
		۵	شناسه دار کردن کالاهای تولید داخلی و وارداتی	۹
سرمایه انسانی	توانمند سازی سرمایه های انسانی	۱	آموزش تخصصی کارکنان متولی مبارزه با قاچاق سازمان یافته	۹
		۲	نظارت و صیانت از پرسنل دخیل در مبارزه با قاچاق سازمان یافته	۸
		۳	عضویابی، جذب و استخدام و حفظ افراد شایسته به منظور مبارزه با قاچاق سازمان یافته	۸
		۴	ارتقاء انگیزه کارکنان به منظور کاهش آسیب پذیری آنان در امر مبارزه	۸

موضوع راهبردی	راهبرد کلان	ردیف	اقدام راهبردی مبارزه با جرم سازمان یافته اقتصادی قاچاق	میانگین هندسی میزان تاثیر ۱۰ تا ۱
فرهنگ مبارزه	ترویج و تعمیق فرهنگ مبارزه با قاچاق سازمان یافته	۱	تقویت فعالیت‌های رسانه‌ای در افشای جرائم سازمان یافته قاچاق و اعلام آثار مخرب آن برای کشور	۸
		۲	ارتقاء آگاهی جامعه و جلب مشارکت عمومی با ایجاد زمینه‌ها و مشوق‌ها در همکاری اطلاعاتی در مبارزه با قاچاق سازمان یافته	۸
فشارها و مداخلات بین‌المللی	دیپلماسی و کنش‌گری فعال در مواجهه با تهدیدها و چالش‌های ناشی از فشارها و مداخلات بین‌الملل	۱	نظام مند نمودن فعالیت‌های مبارزه و دور زدن تحریم‌ها با رعایت الزامات سلامت اداری	۸
		۲	تلاش برای ارتقاء همکاری‌های گمرکی منطقه‌ای	۶
		۳	دیپلماسی فعال و گره زدن منافع متعارض کشورها به یکدیگر (مثلاً نیاز ترکیه و پاکستان به سوخت)	۸
		۴	توسعه تفاهم‌نامه‌های استرداد مجرمین با کشورها در حوزه مقابله با جرایم سازمان یافته قاچاق	۹
ارتقاء اتریشی سیاستها	سیاستگذاری و تدوین راهبردهای اتریش	۱	ارتقاء شفافیت در صدور مجوزها	۸
		۲	الگو برداری از تجربیات موفق سایر کشورها با مطالعات تطبیقی	۶
		۳	تجهیز گیت‌های بازرسی محموله‌ها به فناوری‌های نوین	۹
		۴	مبارزه قاطع با کارکنان دولتی تسهیل‌گر و مشارکت‌کننده در قاچاق سازمان یافته	۸
مرز	مدیریت موثر مرز	۱	تسریع در اجرای طرح انسداد مرز	۱۰
		۲	تقویت مرزبانی از بعد نیروی انسانی و تجهیزات	۷
مدیریت اتریش فناوری	کنشگری فعال در حوزه فناوری‌های نوظهور حاکمیت گریز موثر بر بروز و مبارزه با قاچاق سازمان یافته	۱	کنشگری فعال در حوزه رصد، نفوذ، کنترل و مدیریت فناوری‌های نوین حاکمیت گریز مانند شبکه بلاکچین، رمز ارزها، پیام رسان‌ها، اینترنت ماهواره‌ای، چگالی سنج، موقعیت یاب مکانی و غیره	۱۰

نتیجه گیری و پیشنهادها:

در این پژوهش نظر به استناد مستقیم به مطالعه متون، مقالات و منابع علمی و سپس بهره گیری از دانش، اشرافیت و تجارب مستند نخبگان و مدیران عالی و صاحب نظران، مؤلفه های عوامل بازدارنده و پیشبرنده مبارزه با جرائم سازمان یافته قاچاق کالا، تدوین گردید و پس از تأیید در گروه قانونی، سؤالات مورد نظر پرسشنامه استخراج و نظرات خبرگان اخذ گردید. سپس راهبردهای مبارزه با جرائم سازمان یافته اقتصادی به شرح: در موضوع راهبردی قوانین و مقررات، راهبرد کلان بروزرسانی، اصلاح، نظام مند نمودن و کنترل اجرای اثربخش قوانین و مقررات با اقدامات راهبردی به ترتیب اولویت، شامل: متناسب سازی صدور احکام بازدارنده در راستای مقابله جدی با جرائم سازمان یافته قاچاق، نظام مند نمودن فعالیت ها در مبادی رسمی و مبارزه با فعالیت ها در مبادی غیر رسمی، بروزرسانی و اصلاح قوانین و مقررات و دستورالعمل ها به صورت روشن و متقن و حمایت و تقویت دواير تخصصی قضایی (ساختار قضایی) مربوط به قاچاق سازمان یافته، ارائه گردید. در موضوع راهبردی معماری مبارزه با قاچاق سازمان یافته، راهبرد کلان مهندسی مجدد ساختار، فرایند و توسعه سامانه ها، با اقدامات راهبردی به ترتیب اولویت، شامل: تقویت پلیس امنیت اقتصادی با تعیین اختیارات، روابط و مسئولیت ها، استقرار کامل نظام و سامانه فرماندهی و کنترل یکپارچه مبارزه با قاچاق سازمان یافته با بهره برداری از ظرفیت های کلیه سازمان ها، توسعه و تقویت سامانه های اقتصادی به منظور پوییش، پایش و مقابله با جرایم سازمان یافته قاچاق، شناسه دار کردن کالاهای تولید داخلی و وارداتی و انسجام بخشی نهادی به مبارزه با قاچاق سازمان یافته، ارائه گردید. در موضوع راهبردی سرمایه انسانی، راهبرد کلان توانمند سازی سرمایه های انسانی، با اقدامات راهبردی به ترتیب اولویت، شامل: آموزش تخصصی کارکنان متولی مبارزه با قاچاق سازمان یافته، نظارت و صیانت از پرسنل دخیل در مبارزه با قاچاق سازمان یافته، عضوایی، جذب و استخدام و حفظ افراد شایسته به منظور مبارزه با قاچاق سازمان یافته و ارتقاء انگیزه کارکنان به منظور کاهش آسیب پذیری آنان در امر مبارزه است. در موضوع راهبردی فرهنگ مبارزه، راهبرد کلان ترویج و تعمیق فرهنگ مبارزه با قاچاق سازمان یافته، با اقدامات راهبردی به ترتیب اولویت، شامل: تقویت فعالیت های رسانه ای در افشای جرائم سازمان یافته قاچاق و اعلام آثار مخرب آن برای کشور و ارتقاء آگاهی جامعه و جلب مشارکت عمومی با ایجاد زمینه ها و مشوق ها در همکاری اطلاعاتی در مبارزه با قاچاق سازمان یافته است. در موضوع راهبردی فشارها و مداخلات بین المللی، راهبرد کلان دیپلماسی و کنش گری فعال در مواجهه با تهدیدها و چالش های ناشی از

فشارها و مداخلات بین‌الملل با اقدامات راهبردی به ترتیب اولویت، شامل: توسعه تفاهم‌نامه‌های استرداد مجرمین با کشورها در حوزه مقابله با جرایم سازمان‌یافته قاچاق، نظام مند نمودن فعالیت‌های مبارزه و دور زدن تحریم‌ها با رعایت الزامات سلامت اداری، دیپلماسی فعال و گره زدن منافع متعارض کشورها به یکدیگر (مثلاً نیاز ترکیه و پاکستان به سوخت) و تلاش برای ارتقاء همکاری‌های گمرکی منطقه‌ای است. در موضوع راهبردی ارتقاء اثربخشی سیاست‌ها، راهبرد کلان سیاست‌گذاری و تدوین راهبردهای اثربخش، با اقدامات راهبردی به ترتیب اولویت، شامل: تجهیز گیت‌های بازرسی محموله‌ها به فناوری‌های نوین، ارتقاء شفافیت در صدور مجوزها، مبارزه قاطع با کارکنان دولتی تسهیل‌گر و مشارکت‌کننده در قاچاق سازمان‌یافته و الگو برداری از تجربیات موفق سایر کشورها با مطالعات تطبیقی ارائه گردید. در موضوع راهبردی مرز، راهبرد کلان مدیریت موثر مرز، با اقدامات راهبردی به ترتیب اولویت، شامل: تسریع در اجرای طرح انسداد مرز و تقویت مرزبانی از بعد نیروی انسانی و تجهیزات ارائه گردید. در موضوع راهبردی مدیریت اثربخش فناوری، راهبرد کلان کنشگری فعال در حوزه فناوری‌های نوظهور حاکمیت گریز موثر بر بروز و مبارزه با قاچاق سازمان‌یافته، با اقدامات راهبردی به ترتیب اولویت، شامل: کنشگری فعال در حوزه رصد، نفوذ، کنترل و مدیریت فناوری‌های نوین حاکمیت گریز مانند شبکه بلاکچین، رمز ارزها، پیام رسان‌ها، اینترنت ماهواره‌ای، چگالی سنج، موقعیت یاب مکانی و غیره است.

فهرست منابع

۱. اسلاتر، ریچارد. ای (۱۳۸۵). نواندیشی برای هزاره نوین. (عقیل ملکی فر، احمد ابراهیمی و وحید وحیدی مطلق، مترجمان). تهران: موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاع.
۲. استونر، جیمز و ادوارد فریمن، مدیریت (برنامه ریزی و سازمان دهی)، ترجمه سید محمد اعرابی و علی پارساییان، تهران، انتشارات چاپ و نشر بازرگانی وابسته به موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۷۵.
۳. اندروز، کنث آر، و دیگران (۱۳۷۳). مفهوم راهبرد صنفی، (جیمز برایان کویین، هنری مینتزبرگ و رابرت ام جیمز)، مدیریت راهبردک: فرایند راهبرد، ترجمه محمد صائبی، تهران، موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی.
۴. باباخانی، عرفان و رستمی، هادی (۱۴۰۱). حکم جلب اروپایی در مبارزه با جرایم سازمان‌یافته، فصلنامه علمی مطالعات بین‌المللی پلیس، شماره ۵۰، صفحات ۹۲-۱۱۴.
۵. بیابانی، غلامحسین و منفرد، ابوطالب (۱۳۹۶). قاچاق سازمان‌یافته کالا؛ یکی از چالش‌های بزرگ پلیس، فصلنامه کارآگاه، شماره ۴۱ زمستان، صفحات ۷-۲۵.
۶. بیابانی، غلامحسین و مقیمی، محمدرضا (۱۳۹۶). جرایم سازمان‌یافته و سازمان‌های جنایی، فصلنامه کارآگاه، شماره ۴۳ زمستان، صفحات ۷-۲۵.
۷. پیرس، جان و ریچارد برادن، رایینسون، برنامه ریزی و مدیریت راهبردک، ترجمه سهراب خلیلی شورینی، موسسه چاپ و انتشارات یادواره کتاب تهران، ۱۳۷۲.
۸. ثروتی، محسن. مظلوم، علی. (۱۳۸۹). راهنمای تدوین دکترین در حوزه نظامی. هیئت عالی تجدیدنظر در آیین‌نامه‌های نیروهای مسلح.
۹. جاثوتسی، ماریا و ساپیو، بارتولومئو (۱۳۹۴). آخرین پیشرفت‌ها در روش‌شناسی‌های آینده‌نگاری. (سینا فقیه، محمدامین فقیه و فرهاد نظری‌زاده، مترجمان). تهران: موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی.
۱۰. حکیمی، عطاله و محبتی، حسن (۱۳۹۳). پولشویی پاشنه آشیل اقتصاد، انتشارات آوای سبحان.
۱۱. خاکی، غلامرضا. (۱۳۹۲). روش تحقیق در مدیریت. نشر فوزان.
۱۲. درزی نژاد رمی، میثم (۱۳۹۸). رساله دکتری «تضمین امنیت ملی در مقابله با جرایم

- سازمان یافته: مطالعه تطبیقی در حقوق کیفری ایران، اسناد و رویه قضایی بین‌المللی و منطقه‌ای» در دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات.
۱۳. دفت، ریچارد، ال (۱۳۷۸). مبانی و تئوری طراحی سازمان، ترجمه محمد علی پارسایان و سید محمد اعرابی، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
۱۴. سند راهبردی ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز ریاست جمهوری، ۱۴۰۰:
۱۵. صادقی احمد رضا (۱۳۹۸). رساله دکتر، «منطقه‌ای شدن سیاست جنایی در جرائم سازمان یافته با تاکید بر اسناد و اقدامات اکو»، دانشگاه قم.
۱۶. صیدی، مهدی (۱۳۹۹). راهبردهای قوای سه گانه نظام ج.ا.ا برای مقابله با فساد با تاکید بر امنیت ملی، انتشارات دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی.
۱۷. قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، مصوب ۱۰ بهمن ۱۴۰۰
۱۸. کریستوفر، آندویک و همکاران (۱۳۸۸). فساد اقتصادی در جهان (مروری بر تحقیقات معاصر)، انتشارات موسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد.
۱۹. کریمی، مجید (۱۴۰۰). رساله دکتری «راهبردهای جرم‌یابی سازمان یافته مواد مخدر»، دانشگاه جامع علوم انتظامی امین.
۲۰. گریفین، مورهد، رفتار سازمانی، مترجمین سیدمهدی الوانی و غلامرضا معمارزاده، انتشارات مروارید، ۱۳۷۹، چاپ چهارم.
۲۱. لیندگرن، ماتس. باند هولدهانس (۱۳۹۰). طراحی سناریو پیوند بین آینده و راهبرد، ترجمه، عبدالعزیز تاتار. مرکز آینده‌پژوهی علوم و فناوری دفاعی، موسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی.
۲۲. یکتا، علی - بارانی، محمد - منظمی تبار، جواد و افراسیابی، علی (۱۴۰۱). رویارویی با جرایم سازمان یافته ملی و فراملی از تئوری تا عمل، فصلنامه علمی مطالعات بین‌المللی پلیس، شماره ۴۹، صفحات ۵۷-
۲۳. یوتسشاک، پتر (۱۳۹۴). پلیس و جرایم سازمان یافته (اجرای راهبرد اطلاعاتی)، ترجمه حمید نیکو، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی امین.

24. Coriddi L, Jenna (2007). ORGANIZED CRIME AND ITS ORIGINS: A COMPARATIVE CASE STUDY, A thesis submitted to

- the faculty of the University of North Carolina at Chapel Hill (2007). 1-12
25. Vorrath , Judith (2015). The risk of organized crime. From the security to the development agenda, SWP Berlin, Organized Crime and Development 7-9
 26. Canter, David (2009) The Faces of Terrorism: Multidisciplinary Perspectives, Chapter 7. Terrorism and Organized Crime: A Theoretical Perspective, Published by Wiley-Blackwell.
 27. Kleemans R, Edward& Poot, Christianne J. de(2015) Criminal Careers in Organized Crime and Social Opportunity Structure, Downloaded from euc.sagepub.com at Jordan University of Science a on May 21, European Journal of Criminology, pp69–98.
 28. .Pruss, Stephan Bernhard (2014), The German Media’s Portrayal of Ethnic Organized Crime and Its Implications, The European Review of Organized Crime, 1(2).
 29. Kleemans, Edward R (2012) Organized crime and the visible hand: A theoretical critique on the economic analysis of organized crime, Reprints and permissions: sagepub.co.uk/journalsPermissions.nav VU University Amsterdam, The Netherlands, Criminology & Criminal Justice, 13(5) 615– 629.
 30. Cengiz, Mahmut, The globalization of Turkish organized crime and the policy response, Ph.D Dissertation, Criminology, Advisor: Shelley, Louise, George Mason University, 2010.
 31. Longino, Chris, “Organized Crime in Insurance Fraud: An Empirical Analysis of Staged Automobile Accident Rings” (2015). Graduate Thesis , Master of Arts Department of Criminology College of Behavioral and Community Sciences , University of South Florida, Major Professor: Shayne Jones, Ph.D., 2015
 32. Robert J Jackson, Organized Crime in Postcommunist Regimes, A thesis submitted degree of a Master of Arts in the Department Political Science, University of North Carolina at Chapel Hill, 2007
 33. Dolliver, Diana Summers, Organized crime, culture, and social institutions in Europe : an application of institutional anomie theory, Dissertation for degree of master of criminal justice,

- Greene, Jack R. (Advisor), Northeastern University, 2013
34. Maria Paola Rana, ORGANIZED CRIME AND CORRUPTION: A THEORETICAL AND EMPIRICAL ANALYSIS, Thesis for degree of master of Economics, Romano Piras(Advisor), UNIVERSITA' DEGLI STUDI DI CAGLIARI, 2011-2012
35. JENNA L. CORIDDI: Organized Crime and its Origins: A comparative case study, Advisor: Gary Marks, A thesis submitted for the degree of Master of Arts in the Department of Political Science, University of North Carolina at Chapel Hill, 2007
36. Godson, R. (Ed.). (2003). Menace to Society: Political-criminal Collaboration Around the World. Transaction Publishers.(4-7).

